

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบ
ชั้นประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการรู้หนังสือตามช่วงเวลาหลังเรียนจบ อาชีพ และสภาพเศรษฐกิจที่ต่างกัน

สมมุติฐานของการวิจัย

สภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาที่มีช่วงเวลาหลังเรียนจบ ประเภทอาชีพ และสภาพเศรษฐกิจที่ต่างกัน จะแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการทดสอบวัดความรู้ของตัวอย่างประชากร โดยใช้แบบทดสอบวิชาภาษาไทย และวิชาคณิตศาสตร์ ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้ที่จบการศึกษาชั้นปีที่ 6 และชั้นปีที่ 7 ซึ่งจบการศึกษาออกไปแล้วเป็นเวลา 1-8 ปี จากโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ร้อยเอ็ด และศรีสะเกษ จำนวน 27 โรงเรียน รวมตัวอย่างประชากรจำนวน 270 คน โดยแยกตัวอย่างประชากรออกตามช่วงเวลา เป็น 2 พวก คือ พวกที่จบไปแล้ว 1-4 ปี และพวกที่จบไปแล้ว 5-8 ปี แยกตัวอย่างประชากรออกตามลักษณะของประเภทอาชีพ 5 อาชีพ และแยกตามสภาพเศรษฐกิจรายได้ 5 กลุ่มรายได้ ในการสุ่มตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสถานภาพภูมิหลังในด้านต่าง ๆ และแบบทดสอบวัดความรู้ 2 วิชา คือ แบบทดสอบวัดความรู้วิชาภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วย ทักษะด้านการอ่านและการเขียน จำนวน 40 ข้อ และแบบทดสอบวัดความรู้วิชาคณิตศาสตร์ทักษะขั้นมูลฐาน จำนวน 20 ข้อ ซึ่งข้อสอบแต่ละข้อกระถงมีค่าความยากง่าย และอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.2 - 0.8 และค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของแบบทดสอบวิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์ คือ 0.89 และ 0.81 เรียงตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำผลการตอบแบบสอบถามสถานภาพภูมิหลังของตัวอย่างประชากรมาจำแนกเป็นหมวดหมู่ แล้วหาค่าร้อยละ และนำข้อมูลจากผลการทำแบบทดสอบสภาพการรู้หนังสือ ในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และจากคะแนนรวมเฉลี่ยทั้ง 2 วิชา มาหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อหาสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิเคราะห์ค่าซี (Z-Test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผู้จบชั้นประถมศึกษาที่มีช่วงระยะเวลาหลังเรียนจบที่ต่างกัน วิเคราะห์ค่าเอฟ (F) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาที่มีประเภทอาชีพ และสภาพเศรษฐกิจกลุ่มรายได้ที่ต่างกัน ถ้าผลการวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ก็ทดสอบทีละคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe*)

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพภูมิหลังในด้านต่าง ๆ ของตัวอย่างประชากร

1.1 สถานภาพภูมิหลังทั่วไป ตัวอย่างประชากรที่จบชั้นประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 270 คน เป็นชาย 124 คน และหญิง 146 คน คิดเป็นร้อยละ 45.92 และ 54.08 เรียงตามลำดับ ลักษณะการประกอบอาชีพกระจายไปตามประเภทอาชีพ 5 อาชีพ คือ เกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย อื่น ๆ และไม่ได้ประกอบอาชีพ มีจำนวนเท่า ๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ทุกประเภทอาชีพ สำหรับการจำแนกตัวอย่างประชากรตามสภาพเศรษฐกิจ จำแนกตามกลุ่มรายได้ ได้ 5 กลุ่มรายได้ พบว่าตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ใน กลุ่มรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 37.41

ส่วนการนับถือศาสนาตัวอย่างประชากร ร้อยละ 98.52 นับถือศาสนาพุทธ และมีตัวอย่าง
ประชากร ร้อยละ 79.26 ใช้ภาษาไทยอีสานในการสื่อสาร

1.2 ภูมิหลังทางการศึกษา ตัวอย่างประชากรที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่ได้คะแนนจากผลการเรียนจบอยู่ระหว่าง ร้อยละ 61.00 - 70.99
มีการขาดเรียนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 2.59 การเดินทางไปโรงเรียนสะดวกเป็นส่วนใหญ่ มี
อุปกรณ์การเรียนพอเพียง และร้อยละ 14.07 ของตัวอย่างประชากรเคยสอบตกซ้ำชั้น ชั้น
ที่มีการสอบตกซ้ำชั้นมากที่สุด คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 28.95 สำหรับสาเหตุที่ไม่
เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา ตัวอย่างประชากร ร้อยละ 71.11 ให้เหตุผลว่า เพราะฐานะ
ยากจน รองลงมา ร้อยละ 13.11 ให้เหตุผลว่า ไม่มีใครช่วยงานทางบ้าน

1.3 ภูมิหลังด้านองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสภาพการรู้หนังสือ การศึกษา
ของบิดามารดาของตัวอย่างประชากร พบว่าส่วนใหญ่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็น
ร้อยละ 91.48 และ 93.70 เรียงตามลำดับ การประกอบอาชีพของบิดามารดา ร้อยละ
77.41 และ 75.56 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ฐานะทางครอบครัวอยู่ในฐานะปานกลาง
และยากจน คิดเป็นร้อยละ 77.41 และ 17.41 เรียงตามลำดับ การสนับสนุนของผู้ปกครอง
ให้เด็กไปโรงเรียน ส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนคิดเป็นร้อยละ 49.25 ส่วนแหล่งความรู้ที่ได้รับ
เพิ่มเติมพบว่า ตัวอย่างประชากรมากกว่าร้อยละ 50 ได้รับความรู้จากการฟังวิทยุและโทรทัศน์
และจากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 31.48 โอกาสในด้านการอ่านและการเขียนหลังจากเรียนจบพบ
ว่าตัวอย่างประชากรไม่ค่อยได้อ่านและไม่ค่อยได้เขียนถึงร้อยละ 41.85 และ 38.89 เรียง
ตามลำดับ ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าความรู้ที่ได้รับจากโรงเรียนไม่เพียงพอ
และมีตัวอย่างประชากรร้อยละ 68.89 ไม่เคยเข้ารับการอบรมหรือฝึกหัดเพิ่มเติมหลังเรียนจบ
ซึ่งส่วนใหญ่แสดงความเห็นว่ามีความต้องการเรียนเพิ่มเติมคิดเป็นร้อยละ 97.41 ตัวอย่าง
ประชากรเกินกว่าร้อยละ 50 อยู่ในท้องถิ่นที่ไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และมีตัวอย่าง
ประชากรเห็นความจำเป็นของที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านที่มีความจำเป็นถึงร้อยละ 88.52

2. ผลการวิเคราะห์สภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 ผลการทำแบบทดสอบสภาพการรู้หนังสือ ในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และจากคะแนนรวมเฉลี่ยทั้ง 2 วิชา ของตัวอย่างประชากรที่จบชั้นประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 270 คน พบว่ามีจำนวนของผู้ผ่านเกณฑ์สภาพการรู้หนังสือ และไม่ผ่านเกณฑ์ โดยถือเกณฑ์คะแนนที่ผ่านคือ ต้องได้ระดับคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป มีดังนี้

ผลจากการทำแบบทดสอบวัดความรู้วิชาคณิตศาสตร์ มีผู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ขึ้นไป มีจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 64.07 และมีจำนวนผู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ในระดับที่มากที่สุด คือได้ระดับคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 22.60 และมีผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต้องแก้ไข คือได้ระดับคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 35.93

ผลจากการทำแบบทดสอบวัดความรู้วิชาภาษาไทย พบว่ามีผู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 74.44 มีผู้ผ่านเกณฑ์ในระดับที่มากที่สุด คือได้ระดับคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 27.41 และมีผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ซึ่งเป็นระดับที่ต้องแก้ไข คือได้ระดับคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 25.56

ผลจากการนำคะแนนจากทั้ง 2 วิชามารวมเฉลี่ยกัน พบว่ามีผู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 60.74 มีผู้ผ่านเกณฑ์ในระดับที่มากที่สุด คือได้ระดับคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 20.74 และมีผู้ที่อยู่ในระดับที่ต้องแก้ไข คือได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 39.26

2.2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามช่วงเวลาหลังเรียนจบ ประเภทอาชีพ และสภาพเศรษฐกิจ ตามกลุ่มรายได้ที่ต่างกัน มีดังนี้

2.2.1 ผลการวิเคราะห์สภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามช่วงระยะเวลาหลังเรียนจบ ระหว่างพวกที่จบชั้น ประถมศึกษาออกไปแล้ว 1-4 ปี กับพวกที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว 5-8 ปี พบว่า

ผลจากการทำแบบทดสอบวัดความรู้วิชาคณิตศาสตร์ ตัวอย่างประชากร ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว 5-8 ปี สามารถทำแบบทดสอบอยู่ในเกณฑ์ระดับของคะแนนที่ ระดับคะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 69.63 ซึ่งมากกว่าตัวอย่าง ประชากรที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว 1-4 ปี และยังพบอีกว่า พวกที่จบชั้นประถมศึกษา ออกไปแล้ว 5-8 ปี ทำแบบทดสอบวัดความรู้ในวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ระดับของคะแนนใน เกณฑ์ ดีมาก คือได้ระดับคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป ได้มากกว่าตัวอย่างประชากรพวกที่จบชั้น ประถมศึกษาออกไปแล้ว 1-4 ปี

ผลจากการทำแบบทดสอบวัดความรู้วิชาภาษาไทย ตัวอย่างประชากร ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว 1-4 ปี สามารถทำแบบทดสอบอยู่ในเกณฑ์ระดับของคะแนน ที่ระดับคะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 77.04 แต่เมื่อพิจารณาจาก ระดับของคะแนนแล้ว พบว่า ตัวอย่างประชากรพวกที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว 5-8 ปี ทำแบบทดสอบวัดความรู้วิชาภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ระดับคะแนนในเกณฑ์ ดีมาก คือได้ระดับ คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป มากกว่าตัวอย่างประชากรพวกที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว 1-4 ปี

ผลจากการทำแบบทดสอบทั้งสองวิชา เมื่อนำมารวมเฉลี่ยกัน พบว่า ตัวอย่างประชากรพวกที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว 5-8 ปี สามารถทำแบบทดสอบอยู่ในเกณฑ์ สภาพการรู้หนังสือที่ระดับร้อยละ 50 ขึ้นไปจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 62.96 ซึ่งมากกว่า ตัวอย่างประชากรพวกที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว 1-4 ปี และยังพบว่า พวกที่จบชั้นประถม ศึกษาออกไปแล้ว 5-8 ปี ทำแบบทดสอบจากสองวิชารวมเฉลี่ยกัน อยู่ในเกณฑ์ระดับสภาพการรู้ หนังสือดีมาก คือได้ระดับคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป ได้มากกว่าพวกที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว 1-4 ปี อีกด้วย

2.2.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการรู้หนังสือของผู้จบชั้นประถมศึกษาในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทอาชีพ 5 อาชีพ ได้แก่ อาชีพเกษตรกรรม อาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขาย อาชีพอื่น ๆ และไม่ได้ประกอบอาชีพ พบว่า

ผลการทำแบบทดสอบวัดความรู้วิชาคณิตศาสตร์ ตัวอย่างประชากร จากประเภทอาชีพค้าขาย สามารถทำแบบทดสอบอยู่ในเกณฑ์ระดับของคะแนน ที่ระดับคะแนน ร้อยละ 50 ขึ้นไปจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 79.63 ซึ่งมากกว่าทุกประเภทอาชีพ ส่วน ประเภทอาชีพเกษตรกรรม มีผู้ทำแบบทดสอบวัดความรู้วิชาคณิตศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ระดับของ คะแนนที่ระดับคะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 48.15 เมื่อพิจารณาจากระดับสภาพการรู้หนังสือ พบว่า ประเภทอาชีพที่ทำแบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ อยู่ในเกณฑ์ระดับของคะแนนในเกณฑ์ดีมากได้มากที่สุด คือประเภท อาชีพอื่น ๆ มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 29.63 และประเภทอาชีพที่มีผู้ทำแบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ดีมาก น้อยที่สุด คือ ประเภทอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 12.96

ผลจากการทำแบบทดสอบวัดความรู้วิชาภาษาไทย ตัวอย่างประชากรจาก ประเภทอาชีพค้าขายสามารถทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับของคะแนน ที่ระดับคะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 85.19 ซึ่งมากกว่าทุกประเภทอาชีพ ส่วนประเภทอาชีพ ที่มีผู้ทำแบบทดสอบวิชาภาษาไทยผ่านเกณฑ์ระดับของคะแนนที่ร้อยละ 50 ขึ้นไปได้น้อยที่สุด คือ ประเภทอาชีพเกษตรกรรม, รับจ้าง, และไม่ได้ประกอบอาชีพ มีจำนวน 38 คน เท่ากัน คิดเป็น ร้อยละ 70.37 เมื่อพิจารณาจากระดับเกณฑ์ของคะแนน พบว่า ประเภทอาชีพอื่น ๆ มีผู้ทำ แบบทดสอบวัดความรู้วิชาภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ระดับของคะแนนในเกณฑ์ดีมากมีจำนวนมากที่สุด คือ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 33.34 ส่วนประเภทอาชีพที่มีผู้ทำแบบทดสอบวัดความรู้วิชา ภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก มีจำนวนน้อยที่สุด คือประเภทอาชีพรับจ้าง มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 18.52

ผลจากการทำแบบทดสอบทั้งสองวิชาเมื่อนำผลมารวมเฉลี่ยกัน พบว่า ประเภทอาชีพค้าขาย สามารถทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์สภาพการรู้หนังสือที่ระดับคะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปได้มากกว่าทุกประเภทอาชีพ คือมีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 79.63 ส่วนประเภท

อาชีพเกษตรกร มีผู้สามารถทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์สภาพการรู้หนังสือร้อยละ 50 ขึ้นไปมีจำนวนน้อยกว่าทุกประเภทอาชีพ คือมีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 46.30 เมื่อพิจารณาจากระดับสภาพการรู้หนังสือ พบว่า ใน 5 ประเภทอาชีพนั้น ประเภทอาชีพค้าขาย มีผู้สามารถทำแบบทดสอบอยู่ในเกณฑ์ระดับสภาพการรู้หนังสือดีมาก มากกว่าทุกประเภทอาชีพ มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 31.48 ส่วนประเภทอาชีพที่มีผู้ทำแบบทดสอบอยู่ในเกณฑ์ระดับสภาพการรู้หนังสือดีมาก จำนวนน้อยที่สุดคือประเภทอาชีพเกษตรกรและรับจ้าง มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 12.96 เท่ากัน

2.2.3 ผลการวิเคราะห์สภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสภาพเศรษฐกิจ กลุ่มรายได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ 2,001 - 4,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ 4,001 - 8,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ 8,001 บาทขึ้นไป และกลุ่มไม่มีรายได้ พบว่า

ผลจากการทำแบบทดสอบวัดความรู้วิชาคณิตศาสตร์ ตัวอย่างประชากร กลุ่มรายได้ 8,001 บาทขึ้นไป สามารถทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์ของระดับคะแนน ที่ระดับคะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป ได้มากกว่าทุกกลุ่มรายได้ คิดเป็นร้อยละ 85.00 และกลุ่มรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท มีผู้สามารถทำแบบทดสอบผ่าน เกณฑ์ระดับของคะแนน ร้อยละ 50 ขึ้นไปได้น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.48 เมื่อพิจารณาจากระดับ เกณฑ์ของคะแนน พบว่า กลุ่มรายได้ 8,001 บาทขึ้นไป มีผู้สามารถทำแบบทดสอบวัดความรู้วิชาคณิตศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ระดับ คะแนนในเกณฑ์ ดีมาก ได้มากกว่าทุกกลุ่มรายได้ ส่วนกลุ่มรายได้ที่มีผู้ทำแบบทดสอบวัดความรู้วิชาคณิตศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ระดับ คะแนนในเกณฑ์ ดีมาก น้อยที่สุด คือ กลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท

ผลจากการทำแบบทดสอบวัดความรู้วิชาภาษาไทย ตัวอย่างประชากรที่มีรายได้ 8,001 บาทขึ้นไป มีผู้สามารถทำแบบทดสอบผ่าน เกณฑ์ ระดับของคะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปได้มากกว่าทุกกลุ่มรายได้ คิดเป็นร้อยละ 90.00 ส่วนกลุ่มรายได้ที่มีผู้ทำแบบทดสอบผ่าน เกณฑ์ ระดับของคะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปน้อยที่สุดคือกลุ่มไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 70.37 เมื่อพิจารณาจากระดับของ เกณฑ์คะแนน พบว่า กลุ่มรายได้ 8,001 บาทขึ้นไป มีผู้ทำแบบทดสอบอยู่ในเกณฑ์ระดับคะแนนในเกณฑ์ ดีมาก มากกว่าทุกกลุ่มรายได้ ส่วนกลุ่มรายได้ที่มี

ผู้ทำแบบทดสอบวัดความรู้วิชาภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก น้อยที่สุด คือ
กลุ่มรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท

ผลจากการนำผลการทำแบบทดสอบทั้ง 2 วิชามารวมเฉลี่ยกัน พบว่า
ตัวอย่างประชากรจากกลุ่มรายได้ 8,001 บาทขึ้นไป มีผู้สามารถทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์
สภาพการรู้หนังสือร้อยละ 50 ขึ้นไปไ้มากกว่าทุกกลุ่มรายได้ คิดเป็นร้อยละ 85.00
ส่วนกลุ่มรายได้ที่มีผู้ทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์สภาพการรู้หนังสือร้อยละ 50 ขึ้นไป จำนวนน้อย
ที่สุด คือกลุ่มรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.50 เมื่อพิจารณาจากระดับ
สภาพการรู้หนังสือ พบว่า กลุ่มรายได้ 8,001 บาทขึ้นไป มีผู้สามารถทำแบบทดสอบอยู่ใน
เกณฑ์ระดับสภาพการรู้หนังสือก็มาก มากกว่าทุกกลุ่มรายได้ และกลุ่มรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท
มีผู้ทำแบบทดสอบอยู่ในเกณฑ์ระดับสภาพการรู้หนังสือก็มาก น้อยกว่าทุกกลุ่มรายได้

3. การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนของผู้ที่มีสภาพการรู้หนังสือ
ที่ผ่านเกณฑ์สภาพการรู้หนังสือร้อยละ 50 ขึ้นไป จำแนกตามช่วงระยะเวลาหลัง เรียนจบ
พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนในวิชาคณิตศาสตร์ของตัวอย่างประชากรที่จบชั้นประถมศึกษาออกไป
แล้ว 5-8 ปี แตกต่างกับตัวอย่างประชากรที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว 1-4 ปี ที่ระดับความ
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนวิชาภาษาไทย และคะแนนรวมเฉลี่ยจากทั้งสองวิชา ไม่แตกต่าง
กันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4. การวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบสภาพการรู้หนังสือของผู้จบชั้น
ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประเภทอาชีพ, และสภาพเศรษฐกิจ
ที่ต่างกัน ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
ของคะแนนผู้มีสภาพการรู้หนังสือที่ผ่านเกณฑ์สภาพการรู้หนังสือร้อยละ 50 ขึ้นไป จำแนกตาม
ประเภทอาชีพ 5 อาชีพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนในวิชาคณิตศาสตร์, ภาษาไทย และ
คะแนนรวมเฉลี่ยจากทั้งสองวิชาของตัวอย่างประชากร ที่จำแนกตามประเภทอาชีพ 5 อาชีพ
ได้แก่ อาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย อื่น ๆ, และไม่ได้ประกอบอาชีพ ไม่แตกต่างกัน
ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนผู้ที่ทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์ระดับคะแนนและเกณฑ์สภาพการรู้หนังสือร้อยละ 50 ขึ้นไป จำแนกตามสภาพเศรษฐกิจ กลุ่มรายได้ 5 กลุ่ม พบว่า ค่าเฉลี่ยในคะแนนวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และคะแนนรวมเฉลี่ยจากทั้ง 2 วิชา ของตัวอย่างประชากรจากสภาพเศรษฐกิจ กลุ่มรายได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท กลุ่มรายได้ 2,001 - 4,000 บาท กลุ่มรายได้ 4,001 - 8,000 บาท กลุ่มรายได้ 8,001 บาทขึ้นไป และกลุ่มไม่มีรายได้ ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผล

1. สถานภาพภูมิหลังของตัวอย่างประชากร

1.1 เกี่ยวกับสถานภาพภูมิหลังทั่วไป ตัวอย่างประชากรที่จับชั้นประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 270 คน เป็นหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เป็นหญิงร้อยละ 54.08 เพศชายร้อยละ 45.92 สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่เป็นโสด การนับถือศาสนา นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ และการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารของตัวอย่างประชากร ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยอีสานซึ่งเป็นภาษาถิ่นในการติดต่อสื่อสาร ด้านสถานภาพอาชีพพบว่า มีลักษณะการประกอบอาชีพกระจายในอาชีพ 5 ประเภท คือ เกษตรกรรม รับจ้างค้าขาย อื่น ๆ และไม่ได้ประกอบอาชีพ ถึงแม้ว่าจากภาพรวมทั้งหมดของการประกอบอาชีพของตัวอย่างประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ตัวอย่างประชากรจากประเภทอาชีพต่าง ๆ ทั้ง 5 อาชีพได้ถูกสุ่มมาในอัตราส่วนที่เท่ากัน คือคิดเป็นร้อยละ 20.00 ในทุกประเภทอาชีพ ในด้านสถานภาพภูมิหลังเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ ได้จำแนกออกตามกลุ่มรายได้เป็น 5 กลุ่มรายได้และพบว่า ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่ มีรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท ซึ่งเป็นรายได้ที่ไม่สมมูลกับรายจ่าย ค่าครองชีพ และสภาพความเป็นอยู่

1.2 เกี่ยวกับสถานการณ์หลังทางการศึกษา ตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง คือ อยู่ในช่วงระดับคะแนน 61.00 - 70.99% การเดินทางไปโรงเรียนสะดวก มีการขาดเรียนน้อย มีอุปกรณ์การเรียนพอเพียง และร้อยละ 14.07 เคยสอบตกซ้ำชั้น โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นชั้นที่มีผู้สอบตกซ้ำชั้นมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในปี 2511 เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การตกซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และรายงานการศึกษาเบื้องต้นของจังหวัดอุตรดิตถ์ ในปี 2515 ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมีการสอบตกซ้ำชั้นมาก ส่วนสาเหตุที่ตัวอย่างประชากรไม่เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาชั้น ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า เพราะฐานะยากจน และไม่มีใครช่วยงานบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สงกั อุทรานันท์ (2513: 143) ที่พบว่า เด็กไม่เรียนต่อในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เพราะสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว รองลงมาคือการใช้แรงงานเด็ก

1.3 เกี่ยวกับสถานการณ์หลังที่เป็นองค์ประกอบของสภาพการรู้หนังสือ บิคามารคาของตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาแค่ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีฐานะทางครอบครัวปานกลาง ซึ่งจากผลการวิจัยของสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2520: 71) พบว่า บิคามารคาที่มีการศึกษาต่ำและมีอาชีพเกษตรกรรม เด็กนักเรียนจะมีผลการเรียนต่ำ ส่วนการสนับสนุนให้เด็กมาโรงเรียนนั้นพบว่า บิคามารคา และผู้ปกครองสนับสนุนให้เด็กมาโรงเรียน

การได้รับความรู้เพิ่มเติมจากสื่อมวลชน และแหล่งความรู้อื่น ๆ ตัวอย่างประชากรได้รับความรู้จาก วิทยุกระจายเสียงมากที่สุด รองลงมาได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ซึ่ง คิดเป็น ร้อยละ 75.19, 70.37, และ 31.48 เวียงตามลำห้วย ซึ่งผลจากการสำรวจของสำนักงานสารนิเทศกองบัญชาการทหารสูงสุด ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2524: 4-6) ที่สำรวจพบว่า วิทยุเป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนมากกว่าอย่างอื่น ประชาชนรับฟังข่าวทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ และสมควร กวียะ (2522: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่า ชาวชนบทส่วนใหญ่ทุกอาชีพ และทุกระดับการศึกษาบริพัตรรายการวิทยุเป็นประจำทุกวัน วัยและอายุมีผลต่อการใช้เวลาฟังรายการวิทยุ คือวัยต้น (15-19 ปี) และวัยชรา (60 ปีขึ้นไป) ใช้เวลารับฟังประมาณวันละ 3-5 ชั่วโมง และจะลดลงเมื่ออยู่ในวัยกลางคน

ก้านการอ่าน และการเขียนของตัวอย่างประชากรที่เรียนจบออกไปแล้ว พบว่า มีตัวอย่างประชากรที่ไม่ค่อยได้อ่าน และไม่ค่อยได้เขียนถึงร้อยละ 41.85 และ 38.89 เรียงตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ร้อยละ 68.89 ของตัวอย่างประชากรไม่เคยเข้ารับการอบรม หรือเรียนเพิ่มเติมเลย หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว ซึ่งน่าจะเป็นสาเหตุสำคัญที่มีผลต่อสภาพการรู้หนังสือของตัวอย่างประชากร ในเรื่องนี้ แพรนค์ (Frank Lauback) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับสภาพการรู้หนังสือไว้ว่า "ระดับการรู้หนังสือขึ้นต่ำ เมื่อไม่มีโอกาสใช้หนังสือ จะทำให้เกิดการลืมได้อย่างรวดเร็ว" (William S. Gray) 1956: 21) และมาร์จอรี ดาย (Margorie Dyé 1964: 1) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องเดียวกันนี้ว่า "ทักษะในการอ่านและการเขียน เป็นสิ่งจำเป็นที่คงมีการฝึกฝนอยู่เสมอ หากละเลยก็จะเป็นผลต่อสภาพการรู้หนังสือ" และประคินันท์ อุปรนัย (2518: 16) ได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า "สิ่งใดก็ตามหากขาดการฝึกฝน ไม่ได้รับการอบรมทบทวน ในสิ่งที่เรียนไปแล้ว หรือได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมย่อมทำให้เกิดการลืมง่าย"

ตัวอย่างประชากรที่อยู่ในถิ่นที่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และเห็นว่าที่อ่านหนังสือพิมพ์มีความจำเป็นมาก มีร้อยละ 88.52 ซึ่งในเรื่องความสำคัญของหนังสือพิมพ์ กุหลาบ หวังศิริวิสุต (2517: บทคัดย่อ) และผลงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับกรมสามัญศึกษา (2521: 31) ซึ่งพบว่า ผู้ที่จบการศึกษาที่อยู่ในถิ่นที่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน มีความคงอยู่ของการรู้หนังสือสูงกว่าผู้ที่อยู่ในถิ่นที่ไม่มีที่อ่านหนังสือพิมพ์

ตัวอย่างประชากรที่คิดว่าความรู้ที่ได้รับจากโรงเรียนไปนั้นยังไม่เพียงพอ มีร้อยละ 50.37 และต้องการเรียนอบรมเพิ่มเติม ให้ความรู้เพิ่มขึ้นมากที่สุด มีร้อยละ 97.41 ตัวอย่างประชากรที่ต้องการเรียนครั้งนี้ได้คะแนนเฉลี่ยในวิชาคณิตศาสตร์ และวิชาภาษาไทยรวมกันอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง อาจจะเป็นเพราะมีความสนใจในความรู้ วิทยาการใหม่ๆ ที่ต้องการที่จะปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ การทำงานสภาพเศรษฐกิจและต้องการยกระดับความรู้ของตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และการดำรงชีวิต

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีสภาพการรู้หนังสือผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ขึ้นไป คือ มีความสามารถในการทำแบบทดสอบความรู้ในวิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์ พอที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ คิดเป็นร้อยละ 60.74 ส่วนผู้ที่ไม่ยอมรับว่ามีสภาพการรู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 50 มีร้อยละ 39.26 ซึ่งส่วนมากจะเป็นผู้ที่ไม่มีรายได้ค่า ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

2.2 ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว 5-8 ปี มีจำนวนผู้มีสภาพการรู้หนังสือผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 มากกว่ากลุ่มที่จบออกไปแล้ว 1-4 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยสภาพการรู้หนังสือของผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (2512: 41) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีสภาพการรู้หนังสือพอประมาณ เมื่อออกจากโรงเรียนแล้วระยะหนึ่ง ความรู้พื้นฐานจะลดลง และเวลาต่อไปจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ แต่ข้อค้นพบนี้แย้งกับผลการศึกษาของถกล นิรันดรศิริโรจน์ (2521: 49) ที่ศึกษาระดับการรู้หนังสือของประชากรในอำเภอชัยบุรี จังหวัดปทุมธานี ที่พบว่า ระยะเวลาที่จบออกจากโรงเรียนเป็นช่วง 13 ปี คือ 1-3 ปี, 4-6 ปี, 7-9 ปี, 10-12 ปี, และ 13 ปีขึ้นไปนั้น ระดับการรู้หนังสือไม่ต่างกัน ซึ่งถกล นิรันดรศิริโรจน์ได้อธิบายว่า อาจจะเป็นเพราะ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง ต้องใช้หนังสือในการศึกษาคำนวณค่าจ้างแรงงาน ต้องอ่าน เพื่อหาแหล่งการจ้างแรงงานเสมอ และสถานที่ทำการศึกษาคือชุมชนกึ่งเมือง มีความเจริญอยู่ใกล้เมืองหลวง เห็นความเจริญเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้มีส่วนกระตุ้นให้ทุกคนคงสภาพการรู้หนังสือไว้ได้

2.3 ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้วในประเภทอาชีพค้าขาย มีผู้ผ่านเกณฑ์สภาพการรู้หนังสือร้อยละ 50 ขึ้นไป มากกว่า ทุกประเภทอาชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาชีพค้าขายมีโอกาสได้ศึกษาคือสื่อสาร ใช้ทักษะในการอ่าน และการเขียน ตลอดจนการศึกษาคำนวณ จึงมีความจำเป็นเกี่ยวพันไปถึงอาชีพของตนเอง สำหรับประเภทอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง และไม่ได้ประกอบอาชีพ นั้นมีผู้ผ่านเกณฑ์สภาพการรู้หนังสือร้อยละ 50 ขึ้นไปน้อย ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ประเภทอาชีพเหล่านี้มีโอกาสที่จะได้ใช้ความรู้เดิม หรือรับประสบการณ์ใหม่ ๆ จึงทำให้จำนวนผู้ผ่านเกณฑ์สภาพการรู้หนังสือต่ำกว่าอาชีพค้าขาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย

ของกรมสามัญศึกษา (2512: 146) ที่วิจัยสภาพการรู้หนังสือของผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พบว่า การประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ช่วยจะทำให้ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้วสามารถทำคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ขึ้นไป ได้มากกว่าอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้

2.4 ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้วในกลุ่มรายได้ต่าง ๆ จากการวิจัยพบว่า กลุ่มรายได้ 8,001 บาท ขึ้นไป มีจำนวนผู้ผ่านเกณฑ์สภาพการรู้หนังสือร้อยละ 50 ขึ้นไป ใน อัตราร้อยละมากกว่าทุกกลุ่มรายได้ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้มีรายได้สูง เศรษฐกิจดีมีโอกาส จะได้รับความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ เช่น การรับฟังวิทยุ โทรทัศน์ หรือการซื้อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ต่าง ๆ มาอ่านได้มากกว่าผู้มีรายได้น้อย

3. การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบสภาพการรู้หนังสือ จำแนกตามช่วงเวลา หลังเรียนจบ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนในการทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ของตัวอย่าง ประชากรที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว 5-6 ปี แตกต่างกับกับ ตัวอย่างประชากรที่จบชั้น ประถมศึกษาออกไปแล้ว 1-4 ปี ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .5 ส่วนในวิชาภาษาไทย และผลจากคะแนนรวมเฉลี่ยทั้งภาษาไทยกับคณิตศาสตร์ พบว่า ผู้จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว ทั้ง 2 พวก มีค่าเฉลี่ยของคะแนน ไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยครั้งนี้ ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยของ คะแนนในวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันน่าจะเป็นเพราะ ตัวอย่างประชากรที่จบชั้นประถมศึกษา ออกไปแล้ว 5-8 ปี เป็นผู้มีอายุมากมีวุฒิภาวะสูงและประสบการณ์มากกว่าผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา ออกไปแล้ว 1-4 ปี ซึ่งผลการค้นพบนี้สอดคล้องกับการวิจัยของกรมสามัญศึกษา (2512: 41) ที่พบว่า การที่นักเรียนออกจากโรงเรียนไปแล้วเป็นระยะเวลา 4-6 ปี ความสามารถจะ ค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบสภาพการรู้หนังสือ ที่จำแนกตาม ประเภทอาชีพ และสภาพเศรษฐกิจที่ต่างกัน

4.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนในการทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และผลจาก คะแนนรวมเฉลี่ยทั้ง 2 วิชา ของตัวอย่างประชากรที่จบชั้นประถมศึกษาในประเภทอาชีพต่าง ๆ อาชีพ ได้แก่ อาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขาย อื่น ๆ และไม่ได้ประกอบอาชีพ

ผลการวิเคราะห์พบว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีประเภทของอาชีพต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ผลการค้นพบนี้สอดคล้องกับการวิจัยของกรมสามัญศึกษา (2512: 83) ที่ทำการศึกษารื่องสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการรู้หนังสือตามอาชีพ ต่าง ๆ อาชีพไม่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางด้านภาษาไทย และคณิตศาสตร์แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของถกล นรินทร์ศิริโรจน์ ที่พบว่า ประชากรที่มีภูมิหลังได้แก่ เพศ และอาชีพ ที่แตกต่างกันมีระดับการรู้หนังสือภาษาไทย เฉลยคณิต ไม่แตกต่างกัน

4.2 ผลจากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนในวิชาคณิตศาสตร์, ภาษาไทย และจากคะแนนรวมเฉลี่ยของทั้ง 2 วิชา ของตัวอย่างประชากรที่มีสภาพเศรษฐกิจ กลุ่มรายได้ที่ต่างกัน 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท, กลุ่มรายได้ 2,001-4,000 บาท, กลุ่มรายได้ 4,001- 8,000 บาท, กลุ่มรายได้ 8,001 บาทขึ้นไป และกลุ่มไม่มีรายได้ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า รายได้ไม่มีผลต่อสภาพการรู้หนังสือของตัวอย่างประชากรที่จบชั้นประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมสามัญศึกษาที่พบว่า กลุ่ม ที่มีรายได้ต่ำ มีปัญหาในด้านการเศรษฐกิจจะทำให้สภาพการรู้หนังสือต่ำ สำหรับกลุ่มที่มีรายได้สูง มีโอกาสที่จะได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการเรียน การฝึกอบรม จากสื่อมวลชนในร้านค้าต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ หอสมุด มีมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ

จากการทดสอบเก็บข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัย พบว่า ตัวอย่างประชากรที่จบชั้นประถมศึกษา มาจากโรงเรียนเดียวกันมีระบบการเรียนการสอนในหลักสูตรเดียวกัน ได้รับความรู้ ประสบการณ์จากครูผู้สอน ผ่านการวัดผลออกไปแล้วมีความรู้พื้นฐาน และความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อไปประกอบอาชีพต่างกัน และมีรายได้ที่ต่างกัน แล้วกลับมาทำแบบทดสอบวัดการรู้หนังสือซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานในการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ โดยผู้ทำแบบทดสอบไม่ได้ใช้ความรู้จากการประกอบอาชีพ เข้าช่วยมากนัก คะแนนเฉลี่ยก็น่าจะอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกันเมื่อทดสอบตามวิธีการทางสถิติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

1.1 ควรส่งเสริมให้ผู้จบชั้นประถมศึกษาได้มีโอกาสเรียน ใ้รับการฝึกฝนอบรม ทั้งทางด้านความรู้พื้นฐาน เพื่อให้คงสภาพการรู้หนังสือ ป้องกันการลืมหนังสือ และการฝึกฝนด้านอาชีพ ซึ่งจะทำให้ผู้ที่จบการศึกษาออกไปแล้ว ได้มีทักษะทางด้านอาชีพติดตัวไปด้วย

1.2 วิทยุและโทรทัศน์ เป็นแหล่งความรู้ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่าย และรวดเร็ว ควรมีการส่งเสริมปรับปรุงรายการวิทยุ โทรทัศน์ ให้มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชน

1.3 ห้องสมุดประชาชน และที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการคงสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบการศึกษาออกไปแล้วควร ใ้รับการส่งเสริมปรับปรุงให้มีมาตรฐานที่ดียิ่งกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

1.4 สำหรับครูผู้สอนในระบบโรงเรียน ควรเน้นทักษะด้านการอ่านออกเขียนได้ และคิดคำนวณ ใ้ควบคู่ไปกับการกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ยิ่งไปกว่านั้นควรมีการฝึกหัดใ้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ในชุมชน เมื่อจบออกจากโรงเรียนไปแล้วจะหาใ้สามารถศึกษาค้นคว้าตนเอง ใ้ได้อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยสภาพการรู้หนังสือของประชาชน ในจังหวัดที่มีปัญหาการใช้ภาษาไทยในภาคอีสาน เช่น จังหวัดต่าง ๆ ในเขตอีสานใต้ หรือจังหวัดที่มีภาษาเฉพาะถิ่น เช่น ภาษาโคราช ภูไท เป็นต้น เพราะจังหวัดเหล่านี้มีสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และภาษาพูดแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด

2.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาจากเขตการศึกษาต่าง ๆ ในภาคอีสาน

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบสภาพการรู้หนังสือของผู้จบชั้นประถมศึกษาในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย